

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 25. Chilense regnum ab provincia avellitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

dinem, transmigrandi ad Ibitiramberanos: multi hac facultate usi viæ se jam dederant: quo cognito, Taiatenses numero se diminui renuentes transmigratores adoriuntur, vinculisque injectis ad oppidum retrahunt: unum violentius reluctan- tem occidunt. Contrà Xaveriani, ut invidiam antagonistis parerent, spargunt in vulgus, ab Incarnationis oppidanis Christophorum Mendocam interfectum. Ex quibus rebus utrimque recrudescabant similtates avitæ, in apertum bellum eru- pturæ, nisi Sociorum opportunâ prudentiâ sopitæ fuissent. Sed longè perni- ciosior erat in Divi Xaverii oppido in quibusdam repullulans carnes humanas vo- randi cupido. Septemdecim omnino homines exiguo tempore per infidias inter- ceptos clam comederant: & Francisci Diastanii carnibus præsertim inhiare dice- bantur, quem capropter Neophytorum fidelissimi, eo licet inscio, noctu diuque dispositis circa domum excubiis custodiebant, donec carnivori illi hoc maxime modo detecti sunt. Antropophagus nescio quis, puerum clam captum securi per- cussit, & pomeridianis epulis destinatum aliò divertens in villâ suâ pro mortuo reliquerat: sed puer graviter sauciatus, pedibus manibusque repens, redierat ad matrem suam, quæ filium humeris impositum ad oppidum cum tulisset, primores permovit, ut in homicidam inquirerent; quem cognitum raptumque Xaveriani Neophyti flagris indubiè ad mortem usque laniassent, nisi Franciscus Diastanius intercessisset. Valuit animadversio ad terrendos reliquos, & in humanitatis officio retinendos. Carnivororum laniæ ibidem successit fames adeò fœda, ut passim corpora exanimarentur, & Diastanius benè secum actum putaret, cum unicam spi- cam tritici turcici & sylvestres herbas in singulorum dierum dimensum nasci- ceretur. Interim Didacus Salazarius per sesquiannum mirabili patientiâ in pagis Villaricæ subcensitis perseverarât, omnem lapidem movens, quo Societati ad magni Taiæobæ terras aditum aperiret, exiguo aut nullo successu, Taiæobanis in pertinaciâ persi- stentibus, & in Salazarii necem non semel intentis; quem etiam Casiquius ex amicis pagis de medio tollere voluit, quòd filium suum errantem corripuisset. Igitur ex eâ statione revocatus Lauretano oppido Præfectus est. Inter hæc peri- cula versabantur Guairaniæ Socii, eo maxime nomine Societati commendandi, quòd inter Antropophagos in novis oppidis, triginta quadraginta leucis abs se invicem disitis, soli residerent; adeò suorum commodorum immemores, ut Catal- dinus gaudio subsiliret, quoties etiam maxime necessaria sibi deesse sentiret. & alii eò avidissime irrumperent, ubi sanguinis fundendi, aut laborum tolerandorum spes major affulgeret. Scribebat tamen frequenter Ruifius ad Provinciale, ut Socios quanto numero posset ad se mitteret, ne pauculis immenso oneri succumbentibus, reliquæ Provinciæ Christo domandæ spes præscinderetur.

SUB finem hujus anni Nicolaus Durandus Mastrillus Provincialis magnam mo- vebat machinam, partitionem scilicet Provinciæ, mole suâ jam laborantis, & unius Provincialis curam excedentis. Causæ verò, quæ ad eam dividendam impel- lebant, hæc præsertim erant. Quod hætenus Paraquariæ Provincialis nullus Guai- raniæ & Chiloenses insulas inspicere per se potuisset; & maxima detrimenta inde orientur, quòd Chilenum regnum ab Tucumaniâ continuatâ montium ferie ita di- visum sit, ut per sex menses, abrupto etiam litterarum commercio, ob immensa fri- gora adiri non possit. Adde, quod spes proxima esset per Paranam, Urvaicam & Guairaniæ condendorum novorum oppidorum, quæ nec regere, nec acceptare Provincialis posset in tot regionum, nongentis leucis protensarum, curam distra- ctus. Has causas ad se perscriptas cum Assistentibus suis Mutius Vitellescus Gene- ralis proponeret, in id plerique consentire, ut Chilenum regnum, ab Paraqua- riensis Provincialis imperio exemptum, in novam Vice-provinciam erigeretur: narrantque unum ex Assistentibus, utcumque partitioni reluctantem, eâ maxime ratione in cæterorum sententiam consensisse, quòd intellexisset semestri integro singulis annis Chiloensium Sociorum commercium cum Tucumaniæ Patribus ob limitaneorum montium conditionem nullum esse posse: & ferunt dixisse visâ eo- rum montium delineatione, quòd Deus sic disjunxit, homo non conjugat.

Taiatensium
& Ibitiram-
betanorum
similtates.

Antropophago-
rum cru-
delitas.

Francisci
Diastanii
periculum.

Didaco Sa-
lazario mori
intenditur.

Guairaniæ
Socii lau-
dantur.

CAPUT
XXIV.
Chilense re-
gnum ab
Provincia
avellitur.

Causa sepa-
rationis.

In Vice-pro-
vinciam eri-
gitur.

Statu nova
Vice-provin-
cia Chilensis.

Porro Chilensis Vice-provinciae, legitimo diplomate per Mutium Virellescum Generalem ab Tucumaniã Paraquariãque abstracta, hic status erat. In Sancti Jacobi urbe, totius regni principe, Collegium Academiae jure ornatum, viginti & octo Socios numerabat. In eadem urbe convictus nobilium adolescentium Societatis cura suberat. Ad tyrones verò instituendos Carretus vir dives decimo-octavo ab urbe lapide commodum agrum cum adjectis aedibus nuperrimè Societati dono dederat. Præterea, Conceptionis urbs, Prætoris sedes, Collegio fruebatur, cui subcensitæ erant Chiloënsis, Araucana, & Bonæ spei sedes, stipe Regiâ sustentatæ. Denique, cis montes Mendoçinum Collegium Cuiocënsibus Christo domandis non segnoiter invigilabat. Præter quas sedes, spes erat, si cum Araucanis pax fieret, futurum ut in restaurandis urbibus, fundatis Collegiis, Chilensis Vice-provincia jus Provinciae aliquando indipisci posset. Cæterum nova Vice-provincia non Paraquaria, sed Peruanæ Provinciae ideo subcensita est, quòd subsidia Sociorum ab hæc, quàm ab illâ, ampliora sperare posset, & quòd maritimo itinere inter utramque longè faciliora commercia essent. Quâ subjectione hætenus decus suam conservavit, sive spectes Apostolica facinora terrâ marique patrata, sive numerum virorum litteris, virtute, & gubernandi arte insignium; sive denique patientiam Sociorum terræ motibus, maris eluvione, rebellium insultibus, perviciâ Barbarorum, & aliis insectationibus exercitam. Quæ omnia non deerit, qui speciali volumine describat: nam mihi res Paraquariæ Provinciae, & ei subsidia Sociorum regionum, tantum scribenti, ab illis fermè mihi abstinendum erit. Porro nova Vice-provinciae cura Joanni Romero commissa est: qui, quia ante foundationem Provinciae per quatuordecim annos, & postmodum multis Collegiis præfuit, & in totius Provinciae Præpositum paulò ante mortem designatus est, antequam è mei calami jure se eximat, necessariò mihi debitâ laude tractandus est.

Ejusdem
laus.

CAPUT
XXV.
Joannis Ro-
meri vitæ
initia, Reli-
gionis tyro-
cinium, na-
vigatio, &
primi in Pe-
ruviâ labo-
res.

Ostentum.

Dæmon Ro-
merum ten-
tat.

Frustra.

JOANNES Romerus, Margenæ in Beticâ honestissimis parentibus natus, dum juri Canonico Osunæ dat operam, per cæmeterium noctu iter habens, Sacerdotis defuncti sibi ante notissimi umbram, è clericali veste flammam & ignem cum lamentabili voce evomentem, bis conspexit. E quo spectaculo exanimatus diu humi jacuit, donec utcumque sibi redditus domum rediret. Ex ingenti verò timore ad extrema deductus, ubi convaluit, amplis spebus valere jussis, de religioso in Societate JESU statu incundo cogitare cœpit. Cunctabundum Millanus Garcia, insignis nostri Ordinis concionator, verba hæc Canticum, *Vulnerasti cor meum*; explicans, impulit ut anno ætatis vigesimo-primo, & præteriti sæculi octogesimo, in Societatem ingrederetur. Primo statim tyrocini die, dæmonem antagonistam habuit, molestissimè suadentem, omitteret cœpta, nunquam ad exitum perdu-cenda; magis eam infisteret viam, quâ incedere tot adolescentes ætate florentes videret: intolerabile esse totâ vitâ sub alieni imperii jugo sudare: & castos mores usque ad mortem protelare. Utteretur divitiis cœlitus datis, & generosum animum, quibusvis honoribus parem, ultrò adscitis paupertatis sordibus ne deprimeret. Romerus in lectulo jacebat, dum mentem his suggestionum telis feriri sensit: & non ignarus quo autore suggererentur, ne iterum negotium faceretur, violento contra tantum hostem usus remedio, è lectulo se proiecit, sanctè vovens, quantum in se esset, Societatem nullo casu se deserturum. Hoc telo prostratus hostis, molestus esse desit, ne leviter quidem fortissimum pugilem reliquâ vitâ de religione deserendâ tentare ausus. Tantum prodest semel heroico facinore se hosti timendum præbere. Exinde, singulis diebus, numeratò, quingentis Deo præsentem se sistebar, rectâ amulli omnes vitæ articulos commetiens. Aspera in amore, deliciosa in odio habebat. Post tyrocinium, nec studiorum labor, nec concionum frequentia, nec domesticorum exercitiorum usus, ad admittendam quantumvis minimam laxitatem eum inflectere potuerunt. Mexicanæ Provinciae Societatis Procurator, coram perspectâ ejus virtute, ad id inclinare conatus est, ut Mexicanam Provinciam ambiret: cui ille respondit, se quidem Indiarum desiderio teneri, sed locum & tempus eò navigandi, à Majoribus se præstolaturum.

Millanus